

BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

HD klargör vad som menas med "penninglån"

Publicerad

03 JUN 2021

Efter att ha tagit ställning till vad som menas med "penninglån" i aktiebolagslagens mening fastställer nu Högsta domstolen hovrättens dom och frikänner en majoritetsägare i ett bolag från brott mot "låneförbudet". Utdelningen utgjorde inte ett förtäckt penninglån, utan snarare ett förskott på vinstutdelning.

Grundaren och majoritetsägaren i Läkarleasing Sverige AB åtalades i Stockholms tingsrätt för brott mot aktiebolagslagen. Åklagaren angav i gärningsbeskrivningen att mannen hade lämnat ett förbjudet lån på en dryg miljon till sig själv - något som skett i hans "egenskap av styrelseledamot/aktieägare".

Åklagaren och försvaret var i Stockholms tingsrätt i huvudsak eniga om vad som hänt - men hade olika uppfattning kring agerandets rättsföljd och mannens avsikter.

Mannen ägde i mars 2016 95 procent av aktierna i bolaget, som då omsatte runt 500 miljoner kronor om året. Han var på väg att göra ett privat fastighetsköp och bestämde sig då för att kräva in en fordran på bolaget på drygt 2,9 miljoner kronor. Pengarna räckte dock inte, utan mannen behövde totalt fyra miljoner. Han skrev därför ett mejl till bolagets ekonomichef där han förklarade att han behövde göra ett uttag på detta belopp från bolagets konto. "Utöver inlåningen på 2,9 Mkr behöver jag göra en extra utdelning på ca 1,1 Mkr", skrev mannen i mejlet.

Tingsrätten betonade att mannen är ekonom och vid tillfället hade fått aktieutdelningar från bolaget vid flera tillfällen. Han måste därför "ha känt till att det finns regler för hur en aktieutdelning får göras" - och att en sådan i det aktuella fallet hade förutsatt en bolagsstämma med sedvanlig kallelse till aktieägarna. Domstolen ansåg också att mannen hade varit åtminstone likgiltig inför att överföringen skulle utgöra ett förbjudet lån i ABL:s mening. Han dömdes därför för brott mot aktiebolagslagen till villkorlig dom och 90 dagsböter på totalt 45 000 kronor.

Svea hovrätt gjorde dock en annan bedömning och ogillade åtalet.

Det fanns visserligen flera omständigheter i utredningen som pekade på att mannen var medveten om

att värdeöverföringen hade skett i strid med ABL:s regler. Mejlet gav emellertid intryck av att det var just en utdelning som eftersträvades, och inte ett lån. Att överföringen bokfördes som en skuld berodde på ekonomichefen och inte mannens.

Vid en sammanvägd bedömning ansågs värdeöverföringen inte utgöra ett lån. Det sätt som mannen hade agerat på innebar ett åsidosättande av de regelverk som gäller för vinstutdelningar och andra formlösa värdeöverföringar. Agerandet stred mot aktiebolagslagen och utgjorde en olaglig värdeöverföring, men är inte kriminaliserad. Mannen frikändes från brott mot aktiebolagslagen.

Den fråga som Högsta domstolen har intresserat sig för gäller innebörden i begreppet ”penninglån” i ABL kap 21 § 1.

Det framgår inte närmare i förarbetena vad lagstiftaren har avsett med penninglån, konstaterar HD. Det framhålls dock att normala varukrediter inte omfattas av låneförbudet. Det innebär att den som har en stor aktiepost i ett företag ska kunna köpa varor på kredit från företaget. Om kreditvillkoren är ovanligt förmånliga kan det dock finnas anledning att se krediten som ett maskerat penninglån (se prop. 1973:93 s. 133).

HD skriver att eftersom låneförbudet är straffsanktionerat så finns det skäl att tolka begreppet ”penninglån” med viss restriktivitet, vilket hänger ihop med legalitetsprincipen. ”Legalitetsprincipen hindrar dock inte att en straffbestämmelse tolkas enligt vedertagna grundsatser så att dess rätta mening kan utrönas”, framhåller domstolen och hänvisar till NJA 2018 s. 1103 och ”Dödsboets vapen” NJA 2019 s. 1041

HD anser i ljuset av detta att en transaktion måste ha grunddragen hos det som kallas ”försträckning av betalningsmedel” för att falla in under ABL:s bestämmelser om penninglån. Det avgörande för vad som är penninglån blir alltså om transaktionen, vid en sammantagen bedömning, framstår som en försträckning.

Mot bland annat den bakgrunden gör domstolen nu följande bedömning av fallet.

Det belopp som utbetalades från bolaget till mannen översteg med drygt en miljon kronor den fordran som mannen hade på bolaget. Frågan är alltså om det är visat att överskottsbeloppet utgjorde ett penninglån.

Enligt mannen var det fråga om en utdelning, och inte ett lån. Det påståendet får visserligen stöd av det ovannämnda mejlet. Samtidigt beslutades det inte om någon vinstutdelning enligt ABL kap 18 innan värdeöverföringen skedde. Det har inte heller inhämtats något samtycke från den andra aktieägare.

I ljuset av mannens och ekonomichefens uppgifter framstår vidare utdelningen närmast som ett förskott på en vinstutdelning, anser HD, som var avsedd att formaliseras senare. Huruvida ett sådant förskott ska bedömas som ett förtäckt penninglån får bedömas med hänsyn till omständigheterna.

Det dröjde mer än nio månader mellan utbetalningen och det formenliga beslutet om vinstutdelning, vilket i viss mån talar mot att utbetalningen utgjorde ett led i en tilltänkt utdelning. Av större betydelse är dock att det i mars 2016 fanns utrymme för utdelning motsvarande cirka 1,5 miljoner kronor. Omständigheterna gav därför anledning att räkna med att bolagsstämman under första halvåret 2016 skulle kunna besluta om en utdelning med det beloppet.

På grund av detta anser Högsta domstolen att utbetalningen inte ska ses som ett penninglån. Hovrättens friande dom fastställs därmed.

Instans: Högsta domstolen

Rättsområden: [Ekobrott](#), [Värdepappersrätt](#), [Associationsrätt - aktiebolagsrätt](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter